

Naujienu Antroji Dalis

NR. 702

CHICAGOS LIETUVIŲ LITERATŪROS DRAUGIJOS LEIDINYS

XX METAI

MIRĖ LIETUVISKAS OMARAS

Kleopą Jurgelionį į kitą pasaulį išlydėjęs

ALGIRDAS GUSTAITIS

— Algirdas? Čia Bernardas. Ar jau žinai, kad jau nebeturi-me lietuviško "Omaro"?

— Ką?!...

— Taigi, mūsišką "Rubajatas" pasimirė.

— Kleopas?... Kada?...

— Ar norėtum jo laidotuvėse dalyvauti? Išvyksim rytoj 9 val. 30 min. ryto iš "Lietuvių Dienų" redakcijos. Sutilpsime į Juozo mašiną.

Tokį pasikalbėjimą su Bernardu Brazdžioniu turėjau 1963 m. gruodžio 26 d. rytą.

Sekančiais dienai išsiprašiau atleidimą iš darbovietės. Redakcijoje buvau laiku. Už staliuko vartė laikraščius Alė Rūta. Stoviniudamas Juozas Tininis į marškinius švelniai grūdo melsvo kaklaryšio perilgąjį galą. Bernardas Brazdžionis, tamsiai rusvų kostiumu, nusiėmęs akinius baigė skaityti straipsniuką iš ką tik atneštos spaudos. Administratorius J. Andrius ratuku dėliojo senų nuotraukų nuospaudus, pasiūvirinimui ryškiai truktelėdamas spraudu. Šeimnininkas Antanas Skirius, vaikštinėdamas trijų žingsnių redakcijos ir administracijos kambarėlyje, kvietė svečius sėsti, bet pamatęs dar ateinančių, "tvarkykites kaip išmanote, jauskitės laisvai", vis judėdamas po dar sumažėjusių grindų plotelį.

— Tegu prakeikimas traukia autobusų judėjimą... — baltais plaukais įlingavęs rūškana-vo Juozas Balčiūnas-Švaistas. Iš Santa Monicos iki čia virš dviejų valandų keliavau, tik pamanykite!...

— Nu, švaistai, kaip gi prakeikimas gali traukti autobusus? — vienas suabejojo. Greičiau kipsiuokas iš Tavo pasakų, tai kita.

— Pas mane velniai pasakose. Kipsiuokai per švelnūs... Vi-siems spaudė rankas.

— O kur Bronys?

— Dirba. Negalėsiąs atvykti...

— Dirba...

— Judėsime? Kaip manote?...

— Nors prisėskite... Atneš- kite kėdžių... kaip čia dabar stacionis...

— Tavo mašina tvarkoj, Juo- zai?

— Pilnoje tvarkoje. Galime sėsti ir keliauti.

— O kas šoferiaus, — įsiter- pė Bernardas.

— Nagi aš, kas gi kitas!

— Juozai, reikės beveik lėkti "freeway" po 70 mylių greičiu. Ar Tau nebus per greitai? — švelniai suabejojo moteriškas balsas.

— Aš galiu važiuoti "free-

way" ... — tarė nuolaidesniu balsu Juozas.

— Ot turėtume nekrologų rašyti, jei prie 70 mylių visi į griovį... — pasitaisydamas kak- lą administratorius. — Tai bū- tų nekrologų...

— Juozai, duok raktus Algir- dui, — ranką tiesdamas Bernar- das. Kaip jūs manote?

— Duok raktus Algiiui, prita- rė baltasis.

Ir buvau pasodintas prie sve- timos mašinos vairo.

Kleopas Jurgelionis gyvena ir mirė Riverside, Calif., apie 60 mylių nuo Los Angeles. Smul- kų "kelionės žemėlapi" užsirašė Bernardas telefoniniame pasi- kalbėjime su velionies žmona.

Beveik visą kelionės laiką šne- kučiavomės literatūrinėmis te- momis, paliečiant velionį, jo amžininkus, gyvus ir mirusius. Rašytojų Draugijos pirmininkas Bernardas Brazdžionis su Rašy- tojų Draugijos sekretore Ale Rūta paprašys velionies rank- raščius, kuriuos reikės pasi- stengti išspausdinti. Tikimasi, velionies žmona sutiks. O ką daryti, jei paprašys pinigų už rankraščius iš anksto... Gal neprašys, nes beveik mus visus asmeniškai pažįsta, kai 1961 m. spalio 1 d. Dailių Menų Klubo nariai aplankė Kleopą Jurgelionį jo namuose Riversidėje, buvo nuoširdžiai priimti, pavaišinti abiejų Jurgelionių. Tada gėrė- jomės Kl. Jurgelionio lietuvišku vertimu iš Chajamo Amaro "Rubajat". Lietuvių rašytojų vardu jam įteikėme dovaną.

Po valandos ir 15 minučių su- stojome inž. Liūto Griniaus (buv. Lietuvos Respublikos Pre- zidento sūnaus) namuose Ri- versidėje. Jis pirmas apie mirtį pranešė rašytojams, paskambinęs Juozui Švaistui, Bernardui Brazdžionii. Tenai gauname paskutinius naujienas, sekančių valandų tvarkaraštį.

Vykstame pagerbti pašarvoto velionies į Chapel of the Mag- nolia, 9646 Magnolia Ave., Ri- verside. Ramiiai apšviestame kambarėje, juodame karste prie sienos guli velionis a. a. Kleopas Jurgelionis. Verkdamas kiekvieną pasveikina velionies žmona Henrietta. Mūsų net pavardes prisimena. Raminame. Kam- baryje jau randame "Naujienu" dienraščio bendradarbį Kazimie- rą Janutą — J. Klauseikį su žmona rašytoja Petronėle Orin- taite - Janutiene, poetę Daną Mitkiene, visuomenininkę M. Aftukiene, dr. P. Luomons ir keletą kitų lietuvių, porą ame- rikiečių. Keletas vainikų.

Henrietta Jurgens - Jurgelio-

(Nukelta į 2 psl.)

Kea, nepaprasta ir labai agresinga papūga, kilusi iš Naujosios Zelandijos kalnų, "išrinkta" Chicagos Parkų distrikto vasario mėnesio paukščių. Ją galima matyti Linkolno parko naujajame paukščių name. Atvežta iš Naujosios Zelandijos vos prieš pusę metų. Šios papūgos gyvena kalnų uolų plyšiuose viršum sniego linijos, nežemiau kaip 6,000 pėdų nuo jūros paviršiaus.

Dienų Skeveldros

1.

Ar girdėjote apie planą "Z"? Jis sugriauna kai kieno įsitiki- nimą (iluzijas?), kad "Vilniaus klausimas niekada jau nebus sprendžiamas atskirai, o drauge su visos lietuvių tautos likimu!" Einant planu "Z" Lenkija at- gauna (iš Nikitos malonės) 1939 metų sienas, o vad. liau- dies Vokietijai gražina Szczeci- ną (Stetin) ir visą Oderio že- mupį.

O Lietuva? Lietuva (Vilnių praradusi) gautų (administruo- ti?) M. Lietuvą su Karaliau- čiumi.

Pernai šia tema rašė "The Ukrainian Bulletin" (žr. str. "Soviet — Polish East German deal at Ukraine's expense"). Šįmet iš naujo zonuota dirva Rytų Berlyne ir Varšuvoj. Kad tai yra "arti tiesos", rodo trem- ties lenkų spaudos nerimas. Pvz. Paryžiaus lenkų "Kultura" bijo prarasti Szczeciną, o atgau- ti "be ukrainiečių tautos sutiki- mo" Lvovą ir kitas "prarastas" sritis.

Įdomu, ką šiuo reikalu žino mūsų diplomatai ir Vliko sluok- sniai?!

2.

"Wiadomosci" Nr. 51/52 įsi- dėjo Aleks. Stypulkowskos pas- kaitą, skaitytą per Laisvosios Europos Radiją, kurioje ragi- na... Gomulką, kad ans susi- rūpintų "lenkų kultūros ir isto- rijos palikimu Rytuose", t. y. "prarastose srityse", pvz., Vil- niuje, Lvove ir kit. Ką turėtų Gomulka ir jo komunistinė vy- riausybė globoti? Ogi bažny- čias (Aušros Vartai ir Vilniaus bazilika - katedra pradedant), kapinynus (kur Pilsudskio šir- dis, kur kariai, krintę Vilnių oku- puojant 1920 m., palaidoti); muziejus, bibliotekas ir t. t. ir t. t.

3.

Lenkijos episkopatas jau per- nai kreipėsi į Vatikaną, kad jis paskelbtų šventąją... Na, kągi? Ogi Jogailos žmoną vardu Jad- vygą! Už ką gi? Ogi už (visų pirma) Lietuvos pakrikštijimą. Įdomu ar ne?

Dar "įdomiau":

— Lenkijos vyskupai išreiškė viltį, kad Jadvygos beatifikaci- jos procese pagelbėsia "visi, pa- jutę karalienės Jadvygos pala- mą", vadinasi, ir lietuviai. Kuo pagelbėsia? "Maldomis ir pra- šymais į Vatikaną".

Jadvygos reikalais sielotis už- sienyje įpareigotas arkivysk. Gawlina, neseniai D. Britanijoje pašventinęs... Aušros Vartų Dievo Motinos bažnyčią.

4.

Beje, arkivysk. Gawlina per- nai išrūpino iš popiežiaus Pau- liaus VI paramos (\$1,000) trem- ties lenkų katalikų leidyklai "Veritas".

"Veritas" yra, be kita ko, iš- leidęs seriją paveiksliukų "Len- kai šventieji". Žadama (lenkų, anglų, prancūzų ir ispanų kal- bomis) ir karalienės Jadvygos atvaizdas.

5.

Paryžiaus "Kultura" savo spausdinių serijoje išleidžia Len- kijos liaudininkų vado, buv. premjero Witoso atsiminimas ir užrašus. Dalis jų (skoniui su- kelti!) paskelbta "Kultura" Nr. 1/2 (1964 m.). Ieškau... lietu- viškųjų temų, ir

1938. 9. 17. rašoma: "(Praho- je) jaučiamas susinervinimas dėl lenkų notos (ultimatumo! J. C.) Lietuvai". Toliau:

"Gavau laišką iš Londono, kuriame rašoma, kad Lenkijos demaršas prieš Lietuvą — ver- tinamas kaip Europos šantaža-

(Nukelta į 2 psl.)

MIRĖ LIETUVIŠKAS OMARAS

(Atkelta iš 1 psl.)

nienė mum pasako, kad jos vyras Kleopas Jurgelionis, keletą paskutinių mėnesių sunkiai sirgęs, ir 3-4 savaitės prieš mirtį susitaikė su Aukščiausiuoju, iš liuteronų kunigo pastoriaus Carlson rankų priėmęs šv. Komuniją. Jam buvo pasiūlyta sugrįžti į Romos katalikų tikėjimą, koku jis buvo kūdikystėje pakrikštytas, bet atsisakęs. Iš dvasininkų prisileidęs ir mielai kalbėjęs tikrai su liuteronų kunigu pastorium Carlson, iš Lutheran Church of The Cross, Riverside, Calif. Kaip ponis H. Jurgelionienė sakė, jos vyras Kleopas bijojęs mirti. Priėmęs šv. Komuniją jautėsi ramiau. Mirė 1963 m. gruodžio 24 d., 7 val. 45 min. ryto.

Magnolijų koplyčioje (Chapel of the Magnolias) atsisveikinimo apeigoms vadovavo Bernardas Brazdžionis, pradėjęs jauniu lyrinio posmu. Senųjų Amerikos lietuvių vardu kalbėjo dr. Petras Luomons (Luomonas). Ir Marija Aftukienė, pabrėžusi velionies Kleofa Jurgelionio įvairią talentą, daugeliui nežinomą jo kaip režisieriaus talentą, nes jis mokydavo ir jo nuolankiai klausydavo net vadinamas lietuviško teatro tėvas Vaičkus, taip pat daug jaunesniųjų. P. Orintaitė - Janu-tienė paskaitė - padeklamavo

velionies eilėraštį iš knygos "Gliūdii-i liūdii".

Velionies laidotuvių knygoje užbaigiame pirmąjį parašų puslapį.

Visi kviečiami ir vykstame į p. p. Jurgelionių rezidenciją, 4465 Elora Court, Riverside, Calif. Gražiai pavaišinami. Ant sienos sukabinta Kalėdoms gautų sveikinimų dalis. Tarp jų matome ir su savo pavardėmis. Nejaudėme, kad vos gavęs pasitrauks, nesulaukęs sveikinimo dienos — Kalėdų...

Jų kieme, kur prieš pora metų fakelų šviesoje, vakarop ir vakare, skaitėme "Rubajatus". Kleofas Jurgelionis ir Alė Rūta. Tada gėrėme raudoną vyną, kaip darydavo senasis persas Omaras; tada, atseit 1961 m. spalio 1 dieną. Dabar ten suėjo keleriopai daugiau velionies artimųjų, kaimynų. Paskutinės kelionės žemėje pagerbimui, išlydėjimui. Padaryta nuotraukų, nufilmuota.

Artėja 2 val. — paskutinės laidojimo apeigos liuteronų bažnyčioje. Iš čia pirmoje mašinoje vyksta velionies žmona, jos motina, jos brolis ir lietuvių rašytojų atstovai: Bernardas Brazdžionis su Alė Rūta. Kitos mašinos, kurių susidarė keliolika, juda paskui.

Visi po du eilutėje įeina į liuteronų Kryžiaus bažnyčią

(Church of the Cross). Čia jau amerikiečių dauguma. Priešais altorių uždengtas karstas su velioniu. Eilė vainikų. Karsto dešinėje visų gražiausias, su baltomis ir raudonomis rožėmis, vainikas; ant jo raudoni kaspiniai auksinėmis raidėmis: Lithuanian Writers Association; antrame: To Lithuanian Poet K. Jurgelionis.

Pastorius Carlson praveda laidojimo apeigas. Visi kviečiami giedoti iš storo, kelių šimtų puslapių, giesmyno anglų kalba. Kiek mokėdamas giedu. Atrodo, ir kiti lietuviai taip pat. Greta manęs stovintis Juozas Švaistas vis dairosi į giesmyną, kurių per abu turime vieną. Pirštu rodo eilutes. Ans stipriai pasimirksėjęs išsitraukia akinius, užsideda ir jau mudu abu traukiame.

Dvasininkas pasako turiningą, rimtą pamokslą angliškai, keletą kartų pagarbiai paminėjęs Lietuvą, lietuvius. Po to kviečia rašytojų atstovus pasakyti atsisveikinimo kalbas.

Priekin išeina Bernardas Brazdžionis. Kalba lietuviškai, pakeltu, beveik deklamuojančiu balsu, skambančiu lyg pamaldžiai. Lietuvių rašytojas, poetas, literatas, spaudos bendradarbis, kultūrininkas Kleofas Jurgelionis, slapyvardžiu pasirinkęs Kalėdų Kaukės vardą, atsiskyrė su šiuo pasantiu Kūčių dienoje; nusiėmė Kalėdų Kaukę prieš pat Kalėdas. Kalba ir Kalėdų Kaukės posmais. Užbaigia: Tebūna visų viena prasmė.

Atsiseda pirmoje eilėje. Kelias greta jo sėdinti Alė Rūta. Išėjusi priekin pagarbiai peržvelgia sėdinčiuosius, pasigėri

gražia liuteronų bažnyčia ir jo laikomomis laidojimo apeigomis žymaus lietuvių rašto vyro garbei. Kondensuotai peržvelgia kūrybingą Kleofa Jurgelionio gyvenimą, taip gerbtą, mylėtą jo kartos ir jaunesniųjų lietuvių literatų. Jinai kalbėjo angliškai. Tikrai puikiai išreiškė nuotaiką sodriai prasmingais sakiniiais.

Pastorius Carlson dėkoja lietuviams, kurių dauguma, jei ne visi čia esantieji, yra Romos katalikai, bet kaip dera geriems krikščionims, noriai atvyko į liuteronų bažnyčią atiduoti pagarbos mirusiam kolegai, gražiai talkino šioms iškilmėms, kurių jrodė savo aukštą toleranciją ir mums, Amerikoje gimusiems, parodė pasigėrėtiną savo, lietuvių kultūros, humaniškumą, tuo palikdami gražiausius prisiminimus apie Europos šiaurėje garbingą kraštą vardu Lietuva.

Dar viena bendra giesmė, atsisostojus. Visi eina, po vieną, pro pastorių Carlson. Ir dalyvavę lietuvi. Spaudžiame ranką, vienu ar keletu židžių, kaip bažnyčioje dera, dėkojame.

Iš bažnyčios išėję skirstomės kas sau. "Mūsų mašina" ponai Griniai kviečia į svečius. Sustojame, spėjame padaryti porą nuotraukų. Bernardas juanajai Audrūtei Griniūtei dovanoja vieną savo knygučių jaunimui, čia pat ją dedikavęs eilutėmis.

Ta pačia mašina, tas pats šoferis, tie pat žmonės parvyko ton pat vieton. Šį kartą nereikės naujų nekrologų...

Kleofas Jurgelionis gimė 1886 m. sausio 1 d. Kupiškėje, Lietuva. (Nukelta į 3 psl.)

DIENŲ SKEVELDROS

(Atkelta iš 1-mo puslapio)

vimas, bet tikimasi kad karo nebūsia..."

Ties data 1938. 3. 23. rašoma: Retinger (savo laiške) ragina, kad "išleisčiau manifestą: į lietuvius ūkininkus ir į lenkų demokratiją". Kam ans manifestas? Ogi įsteigti fondą "lietuvių jaunimui lenkų universitetuose". Stipendijų fondą savo parašais turėję paremti visos Lenkijos partijos, tebestovį "ant demokratijos pagrindų".

Bet... "vidaus reikalai" nustelbė visus "kitus sentimentus". Ties data 1938. 8. 5. rašoma:

"Lenkijos laukia katastrofa. (Krikščionys demokratai) — kaimenė oportunistų. Socialistai — kiaušinio lukštas, iš kurio viskas išlašėjo. Vyriausybė žino, kad vieninteliu priešininku yra liaudininkai, ir viską daro jiems suskaldyti ir demoralizuoti. (Gen.) Sosnowski — žmogus silpnas, ir patogus oportunistas. (Prezidentas) Moscicki — senis kvailas ir kaprizingas. (Kariuomenės vadas) Rydz — subankrutavo politikoje. Su kresais (taip vadinta lietuvių, gudų ir ukrainiečių okupuotos sritys) ko blogiausia. Tai, kas vyksta, tikra parodija. Jei įvyktų didesnis lošimas, tai gali baigtis katastrofa".

6. Sausio 9 d. Vilniuje vyko Lietuvos kompartijos atstovų suvažiavimas. Kalbėjo, aišku, Mask-

vos gauleiteris okupuotai Lietuvai A. Snieckus. Jis visų pirma griežtai ir grėsmingai įspėjo, kad

"(komunizmą beskiepįjant) ypatingai didelį vaidmenį turi rusų kalba".

Kur burės pasklesta, galima matyti iš (senos Stalino našlės, dabar Nikitos batausčio) Snieckaus žodžių, k. a.: visuomeninio turto grobstytojai, kyšininkai, veltėdžiai, girtavimas, chuliganizmas, privačia - savininkiškoms nuotakomis užsikrėtę, vietininkiškumo nuotakomis užsikrėtę ir t. t. ir t. t.

Ypač kliuvo... skeptikumui, kuris "vis dar prasiskverbia į atskirų jaunuolių ir merginų sąmonę".

Skeptikus puolė ir Nikitos laureatas Edvardas Mieželaitis, kompartijos suvažiavime ėjęs poeto pareigas.

7.

Pabaigai humoro iš anapus: a) Kas pirmieji komunizmo šaukliai?

- 1) Adomas ir Ieva, nes buvo nuogi. ir basi;
- 2) 3 karaliai, nes juos vedė žvaigždė;
- 3) 12 apaštalu, nes nemokėjo nei rašyti nei skaityti, o vertėsi kitų mokymu.

b) Rašytojų partinis mėnraštis "Pergalė" Vilniuje vadinama "Soldatenzeitung".

c) Paleikiui pasiūlius ir Snieckui pritarus, kovoje prieš alkoholizmą imtasi naujų žygių — baruose ir restoranuose panaikinta užkandos.

J. Cicėnas

NELAUKITE - RYTOJ GALI BŪTI PERVELU!

Jei norite užsitikrinti nuo ugnies namus, baldus, automobilius, ar žiaip ką apdrausti, reikalaukite agento, arba brokerio, kad jis parūpintų jums polisą per mūsų kompaniją. Nelaimėi išitikus, neturėsite jokių nemalonumų.

"Mes esame pirmaklasiai nariai Chicago Board of Underwriters"

O'MALLEY & McKAY, Inc.

222 WEST ADAMS STREET KAMBARYS 1043
Telefonas: CEntral 6-5206

Generaliniai Agentai šių Kompanijų:

COLUMBIA INSURANCE COMPANY
PEARL ASSURANCE COMPANY
LUMBERMEN'S INSURANCE COMPANY
MASSACHUSETTS FIRE & MARINE INSURANCE CO.
MICHIGAN FIRE & MARINE INSURANCE COMPANY
AMERICAN AUTOMOBILE INSURANCE CO.
MASSACHUSETTS BONDING & INSURANCE CO

DONALD PETKUS

ANTHONY PETKUS

A. PETKUS & SŪNUS

NAUJA KOPLYČIA
MARQUETTE FUNERAL HOME

2533 West 71st Street

(Maplewood gatvės kampas)

GRovehill 6-2345

TOwnhall 3-2108

Pilnas laidotuvių aptarnavimas, įskaitant karstą ir pasinaudojimą mūsų gražiom koplyčiom, yra nuo \$375.00; \$430.00; \$595.00; \$650.00; \$695.00; \$750.00; \$875.00; \$895.00; \$945.00; \$975.00; \$900.00 ir daugiau. Karstą galima pasirinkti koplyčioje.

GRAŽIOS INDIVIDUALINĖS KOPLYČIOS
MASINOMS PASTATYTI AIKSTĖ

Lietuviams teikiame šios rūšies aptarnavimus 30 metų.

MININT LIETUVOS PAJŪRIO - GINTARO KRAŠTO ATVADAVIMĄ

Klaipėdos krašto dukros Gretos Lampsaitytės-
Bražninskienės paskaita per Margučio radiją
sausio 15 d. proga

Žmogus, savo dvasios žvilgsniu atitrūkęs nuo kasdienybės, mintimis keliasi į sritis, kurios jį vaizduotei teikia daug didingų vaizdų, traukia jį iš staurumo į dvasios polėkių pasaulio plačias erdves. Kiekviena tauta turi šventvietes, kur bent švenčių progomis renkasi "kurpes išsiavę", palikę rūpesčius. Rambynas buvo visiems lietuviams tokia šventvietė, kur jautėsi protėvių dvasia, kur tautos vaikiai rinkdavosi semtis dvasios jėgų. Baltijos amžinai nerimstanti jūra lietuviui kaupė ryžtą; prie jos gintarais papuošto kranto jis aprimdavo ir iš

MIRĖ L. OMARAS

(Atkelta iš 2-ro psl.)

tuvoje. Mirė 1963 m. gruodžio 24 d. Riverside, Calif., USA. Vertėjas, režisierius, žurnalistas, poetas, rašytojas. Dirbo "Lietuvoje" (Čikaga), "Drauge", "Naujiene", redagavo "Laisvąją Mintį", "Tėvyne" ir kt. Be plačiai žinomų jo vertimų, originalių knygų yra išvertę garsiuosius persų poeto Omaro Chajamo (1034—1127) "Rubajatus", reikšmingesnes jo dalis. Kaip man sakė dr. P. Luomons, Kleofas Jurgelionis lietuviškas to vertimo ištraukas skaitęs Chicagoje 1927 metais. Laikas nuo laiko vertimą taisydavo. Kai 1961 m. spalio 1 d. atsilankėme pas poetą, primygtinai jį prašiau, kad vertimą išleistų daugiau netaisydamas. Vėliau visad bus galima papildyti, tobulinti. Pagaliau jisai sutiko, bet skundėsi nežinąs leidyklos, sutinkančios vertimėli atskirai išleisti. Pasiūliau kreiptis į "Nidos" leidyklą Londone, Anglijoje. Jisai sakėsi neturįs jos adresu. Pasiūniau adresą, pridėjęs "Europos Lietuvį", kurio adresu kreipiantis bus pasiekiama ir "Nidos" knygų leidykla. Tuo reikalu jis man daugiau nerašė, nors 1961 m. spalio 22 d. laiške yra sakė: "Pradėjau nesveikuoti — širdies liga". Prieš trejetą savaitių (1961 m. spalio 1 d.) jis nesiskundė, o raudono vyno, kaip vienuolikto šimtmečio Omaras, išgėrė daugiau už kiekvieną mūsų, iškaitytinai ir mėgėjus, kurių vienas ypač buvo pamėgęs vyno gurkščiojimo meną Paryžiuje.

Tikėtina, Lietuvų Rašytojų Draugijai pavyks gauti Kleofa Jurgelionio rankraščius, atskiromis knygomis išleisti vėlionies raštus, vertimus, straipsnius; labai tiktų kam nors parengti, išspausdinti Kl. Jurgelionio monografiją. Ir saugoti jo biblioteką.

Kleofa Jurgelionio pageidavimu, kaip mums sakė jo žmona, jo kūnas sudegintas, vėliau pelnai bus persiūsti ir palaidoti Čikagos Lietuvų Tautinėse Kapinėse.

jūros netilstančios giesmės mokėsi suprasti, kad gyventi reikią kovoti.

Vos tik pradėdami rašyti Lietuvos istorijos lapai, jau juose žymimos tos kovos ir grumtynės, kurios lyg jūros dūkimo įkvėptos piktos audros bando pajūrio senus gyventojus nustumti nuo pajūrio. Lietuvininkui tenka grumtis su klatinga jūra, kuri lengvai leidžia jam pamilti priekando prie sunkiai uždirbtos duonos. Ką jis savo rankomis sukūrė, tai švėtimi degina. Ką jis prakaito dėka savo dirvoje yra užauginęs, tai kiti pagrobia ar sutrupia. Audra gali verstti lietuvininko žvejo valtį, gali vėjai draskyti jo namo šiaudinius stogus ir verstti jo mirusiųjų atimųjų kapo paminklus, jis turi sutikti ką lemia likimas. Bet kad gruobonys iš vakarų naikina jo šventvietes, tremia jo šeimos narius, sudegina ir sugriauna jo pilis, to ir dėl grumtynių su gamtos jėgomis privargintam lietuvininkui perdaug. Jis ima kuolą, lanką ir ietį ir gina savo mylimą tėviškę. Kovoje krenta tiek daug jo draugų, kad jo tėviškės kraštas lieka retai apgyventas. Svetimi slenka į nuteriotas vietas ir čia sukuriamos svetimųjų salos. Lietuvininkas kenčia nuo kardo, maro ir ilgus amžius kenčia nuo dvasios maro, kuris slopina jo dvasią; troškina ir dūšina, kad sunku prisiskauti pagalbos. Lietuvis pajūryje trokšta, kad augtų jo tautos ažuolas, bet skaudžios audros laužo jo šakas; dvasios džiūtis džiovina jo kamieną, bet gyvos lieka pačios šaknys, taip kad poetas gali sakyti: "Kaip ažuols drutis prie Nemunėlio, ... lietuvininkas nieko neatbos ir vietoj ir žiemoj žaliuos."

Kilusio karo audra aplaužo didžiojo tautos kamieno išsiplėtojusio medžio šakas. Lietuvininkas jaučia savo tautos medžio sultis tekant savo gyslose. Dar anksti, kada medžiuose tik pradeda telktis sultys, kad pavasarį maitintų ūglius ir žiedus. 1923 metų sausio mėnesį Pajūrio lietuvių kilo ryžtas sujungti šventimų suskaldyto lietuvių tautos medžio šakas, kad jos augintų vieningą Lietuvos medį. Likimo smūgio sutrenkto Lietuvos gintaro dalys susijungia ir pradeda žibėti kitų tautų tarpe. Lietuvis, daug amžių kitų skriaustas, išnaudotas, vėl atsistoja prie jūros ir jos plačiaisiais keliais užmezga ir išplėtoja ryšius su bendrauti norinčiais kaimynais.

Sausio 15 diena yra diena, kuri lietuvių širdyje sukelia pasididžiavimo jausmą, kad

verta kovoti. Vaduojant pajūrį kritę savanoriai savo auką surašė lietuviui giliai brangintą testamentą: Laisvė labiausiai brangintina; ant laisvės aukuro sudėtos aukos augina ir palaiko laisvės troškimą.

Sėlsta dabar pajūryje iš tolimų rytų atžūsi audra. Labai ji praretino pajūrio buvusių gyventojų sodybas. Bet lietuvininkas žino, kad smėlio kopose išsilaiko smilga dėl to, kad giliai yra įleidusi savo šaknis. Žiauri audra ne vieną sulaužys ir sužalos, bet svarbu, kad išliktų lietuvių gyvūnės šaknys, kad išliktų ta dvasia, kuri lietuviui neleidžia įlikti į kitų tautų jūrą. Tad išėivijoje gyvenantieji turime šventą pareigą išsaugoti Rambynę pasireikšusią dvasią. Žiaurus likimo smūgis vėl išskaldė Lietuvos gintaro daleles, bet jau senovėje graikai gintarą "elektron" pavadinę žinojo, kad gintaro dalelėse yra nuostabi jėga, kuri bendra ir tapatinga visoms gintaro dalims.

Kiek ir bebūtume išsklaidyti, mes savo širdyse auginsime būsimo Lietuvos vieningumą, jei savo savyje ūgdysime vieningą lietuvišką dvasią. Kūnu būdami toli nuo pajūrio, mintyse lankome Rambyną ir girdime netilstantį bangų mušimą į gintaro gabalėlius apibarstytą ilgą kopų smėlio juostą.

Kaip Baltija nebaigs savo ošiančios giesmės, kaip pajūryje augančios pušys

skleis raminantį ir sveiką kvapą, taip savo tėvų žemei ištikimas lietuvis savo širdyje augins, kas leista paties Kūrėjo, kad reikštųsi lietuvišku liežuviu ir lietuvišku būdu.

Svetimi gali pagrobti mūsų kraštą, naikinti ir tremti mūsų brolius, bet negali mumyse sunaikinti tai, ką mumyse įdiegė patsai Kūrėjas.

Sausio 15 dienos minėjimas yra giliai lietuvių sieloje gaudžiančių varpų gaudimas:

Visur vis lietuviškai, mes neprausime; ginsimės kaip mūs tėvai: Buvom, esam, būsim.

Aplodisimentai

Vienas aktorius, mėgstas didvyrius vaidinti, sykį po vaidinimo buvo apmėtytas persirpusiais pomidorais ir supuvusiais obuoliais. Aktoriui pasitraukus už kulisių, salėje pasigirdo vienos moters smarkus plojimas. Nustebęs šalia sėdintis paklausė moterėlės, ką tai reiškia. Pirmą pomidorus svaidė, o dabar ploja.

— Noriu, kad dar sykį išėitų, — paaikšino plojike.

— Aš dar turiu du sugedusius kiaušinius.

♦ Daug žmonių šiais laikais pervargsta besigrumdami patys su savo sąžinėmis.

Alec Dreier

♦ Pašalpa yra kvailių pirmūnis ir paskutinis argumentas.

Charles Simmons

"LORD, MAKE ME AN INSTRUMENT OF THY PEACE"

The Holy Sepulchre

The sons of St. Francis need Priests and Brothers for work at the Sacred Shrines and in the Lands of the Bible.

A lack of funds is no lack at all. Scholarships are available to young men, 17 to 25, who can qualify for further study.

Write: Rev. Vocation Director, O. F. M. for free literature

"WORLD'S MOST BEAUTIFUL"

FRANCISCAN MONASTERY

1400 QUINCY ST., N. E.

WASHINGTON 17, D. C.

COSMOS PARCELS EXPRESS CORP.

(Licensed by Vnešposyltorg USSR)

Labai patikima ir vadovaujanti firma Jungtinėse Valstybėse, turinti daug patyrimo siunčiant dovanų siuntinius į visas USSR dalis. Tūkstančiai klientų patenkinti. Visi siuntiniai apdrausti. Gavėjas nieko nemoka. Skyriai svarbesniuose miestuose. Visi mūsų skyriai turi sandėliuose pasirinktinai aukštos kokybės prekių dovanoms žemomis kainomis.

Dėl nemokamų informacijų ir kainoraščių susižinokite su bet kuriuo mūsų skyriumi.

Jūs taip pat per mus galite užsisakyti savo giminėms ir draugams daiktus, gamintus Sovietų Sąjungoje, kaip tai: automobilius, šaldytuvus, televizijos aparatus, siuvamas mašinas ir t. t. Jūs čia apmokate pilną dovanos kainą. Pristatymas garantuotas.

Dėl pilnų informacijų rašykite ar skambinkite vyriausiai įstaigai —

45 WEST 45th STREET — Room 1101

Telefonas: CI 5-7905

NEW YORK 36, N. Y.

VINGIUOTAI SPAUDOS TAKELIAIS

Dabar apie saulės tekėjimo ir nusileidimo valandas, kai diena būna ilgiausia. Aš "Naujienu" 267 numeryje saulės tekėjimo ir nusileidimo valandas aiškinau taip, kaip jos buvo žinomos ir suprantamos kasdieniniame gyvenime. A. Kelmūtis tą dalyką išaiškino mokliškai, prisilaikydamas geografinių paralelių. (Ž. Naujienu II dalis, Nr. 694, 1963m.). Todėl ir susidarė skirtumas. A. Kelmūtis už tokį nuodugnų išaiškinimą nuoširdus ačiū.

Noriu atsiliepti tik į vieną klausimą. A. Kelmūtis rašo: — "Jei V. Vytenietis yra pasakęs, kad Amerikoje ilgiausios dienos metu saulė teka 5 val. 16 min. ir leidžiasi 8 val. 29 min., tad tokiu atveju reikėjo nurodyti, prie kurios būtent geografinės paralelės tas viskas darosi."

Aš tik atsakiau į "Naujienuose" iškeltą tuo reikalu paprastą klausimą. "Naujienuose" rašė: — "Šiandien, penktadienį, birželio 21 d. nuo 10:04 val. vakaro oficialiai prasideda vasara, kuri tęsis iki ateinančio rugsėjo 23 d. 1:24 val. popiet."

"Birželio 21 diena yra ilgiausioji metų diena, kada saulė šiose platumose teka 5:16 val. ryto ir leidžiasi 8:29 val. vakaro. (Kas pamena, kurį valandą Lietuvoje būdavo saulė teka ir leidžiasi šiuo metų laiku)". (Ž. "Naujienuose" Nr. 146, 1963 m. birželio 21 d.).

Perskaicius žinutę aiškiai matosi, kad yra nurodytos tik tos dienos saulės tekėjimo ir nusileidimo valandos. O geografinės paralelės niekur neminimos. Bendrinis žodis "šiose platumose", suprantamas kaip JAV platumose. Taigi, Amerikai ir pažymėjau tas valandas, kurias radau parašytas "Naujienu" dieraštyje. Trumpai paėmus, koks buvo iškeltas klausimas, toks ir mano atsakymas.

Lietuvoje kiekvienos dienos saulės tekėjimo ir nusileidimo valandos buvo pažymėtos beveik kiekviename kalendoriuje. Ir tos valandos buvo bendrai taikomos visai Lietuvai. Jei gu žvilgtelėsime į "Naujienu" pirmą puslapį, tai ir čia visuomet rasime saulės tekėjimo ir nusileidimo valandas. Gera žinoma, kad Amerika yra didelė valstybė, tai čia rasime didesnių skirtumų. Bet paprastai kasdieniniame gyvenime į tai nekreipiama didelio dėmesio.

◆
Praėjusiais metais "Tėvynės Balso" iš eilės trijuose numeriuose (pradedant Nr. 75.) buvo atspausdintas propagandinis straipsnis "Kur bėga šešupė, kur Nemunas teka". Tai A. Beržinio kelionės įspūdžiai lankant Suvalkiją. Autorius juos skiria savo pažįstamam Juozui, kuris atrodo gyvena kažkur užsienyje. Jo nuomone, apie Suvalkiją norėtų plačiau

išgirsti ir kiti užsienyje gyvenantieji lietuviai. Tai jis savo įspūdžius pasiūlė "T. B." redakcijai, kuri anot autoriaus: "...maloniai sutiko juos spausdinti". Bet ir nesigilinant į autoriaus pasigyrimus, aiškiai matosi, kad straipsnis sukurtas pagal "T. B." užsakymą. Kasdieninė propaganda, tik pagal reikalą pakeisti vardai ir vietovės.

Girdi — "ruošiantis kelionėn, visu pirma iškilo klausimas: kaip keliauti? Juk reikės aplankyti Kapsuką, Kalvariją ir Juozo gimtąjį kaimą — Kataučizną. Pastebi, kad jam Juozas laiške rašęs kaip lengviausia pasiekti: — "iki Vilkaviškio galima traukiniu prisigauti, o toliau koks nors valstietis savo vežimą priims, paveš". Bet autorius skuba į tai paaiškinti — "Na, dabar keliauti nėra jau taip sudėtinga, kaip galvoji. Iš Vilniaus į Kapsuką, Vilkaviškį, Kybartus, Sakius kasdien išvyksta net keli patalogūs, talpūs ir greitai autobusiai. Nesunku dabar pasiekti ir patį atokiausią Suvalkijos kaimą". Bet autorius nesinaudoja tomis "patogiomis" susisiekimo priemonėmis, o eina į lengvųjų automašinių naudojimo punktą, išsinuomuoja automobilį ir pirmyn.

Pasiekęs Kapsuką, autorius ieško Juozo nurodyto didelio mūrinio namo su skardiniu stogu. Bet neranda. Nes pasukus į kairę, stadiono rajone, palei plentą iškilo keliasdešimt didelių mūrinių kelių aukštų namų. Išties naujas miesto kvartalas. Ir autorius nusimines aiškina: — "... pamėgink, susigaudyk, jei gudrus." Net ir užkalbintas praeivis šimteriopai patvirtina "didelį" miesto augimą. Girdi: "Juk šitame miesto pakraštyje greitai laiku daugiau kaip 100 daugiaaukščių namų išaugo. Va, vien naujoje Sporto gatvėje neseniai keturis užbaigė statyti. Kiekviename — po 32 butus." Toliau, kad jo pažįstamasis Juozas įtikėtų tuo "dangoraižių" augimu, greitai patalpinta nuotrauka ir apačioj jos užrašas: "Taip atrodo Kapsuko naujasis rajonas". Nuotraukoje matosi kelias keturių aukštų kalėjimiškos konstrukcijos namų. Bet ar galima tikrai patikėti, kad čia yra Marijampolės miesto rajonas? Nes panašių nuotraukų būna gana daug patalpinta "T. B.", kurioms duodami skirtingi vietovių pavadinimai.

Dabar žvilgtelėkime į tuos kalėjimiškus pastatus, kur, anot praeivio išsireiškimo, kiekvienas namas turi 32 butus. Juk tik tam ir statomi tokie namai, kad daug šeimų gyventų viename pastate ir būtų lengviau juos sekti. Jei gu šeimos turėtų atskirus namukus, tai politruku būtų sunku susekti kas klausosi užsienio radijo, gauna iš užsienio laiškus ir papildo kitokius "nusikaltimus". Neištenka tiek šnipų, kad kiekvieno na-

muko gyventojus galėtų sekti ir klausyti ką kas kalba. Be to, ir labai nepatogu, gali kas "netyčiomis" ir kibirą išmatų ant galvos užpilti. O didelį skaičių šeimų apgyvendinus viename name, politrukas gali juos drąsiai sekti ir niekenu netrukdomas lankyti gyventojų butus. Be to, dar ir namo sargas yra politruko pagalbinės ausys ir akys. Jis privalo sekti kada kas pareina, kada išeina ir koki pašaliniai asmenys lankosi. Toki namai tai šnipams begalinė laisvė, o jų gyventojams amžinas kalėjimas.

Tai ir viskas ką autorius matė Marijampolėje. O ten dar daug ką galėjo pamatyti. Bet, dėja, nenorėjo, o gal — užčiauptos lūpos.

Nieko autorius nematė ir Kalvarijoje. Toliau, važiuodamas iš Vilkaviškio į Kataučizną, rašo, kad kelyje nepamatė nė vieno valstiečio vežimo. Net ir tuo reikalu kolūkiečių taryboj pasiteiravęs gavo atsakymą: — "Kam kratyti vežime, jei mašinų iki valiai?". Labai gražiai skamba. Bet tikrovė, todėl valstiečių nematyti vežimais važiuojančių, nes jų vežimus ir arklius užgrobė kolūkiečių vadovybė. Todėl jų nematė ir autorius. Bet kodėl jų nematė, trūksta drąsos parašyti. O kiek mašinų yra "iki valiai" pamatysime toliau.

Važiuodamas iš Kauno į Marijampolę autorius džiaugiasi, kad automobilyje buvo trys vietos ir galėjo pakeleivių pavėžinti. Tai jeigu yra tiek daug valdiškų susisiekimo priemonių, kuriomis galima

nuvažiuoti net į tolimiausius kaimo užkampius. Be to, dar ir kolūkiečiai, kaip autorius giriąsi, daug kas turi nuosavas mašinas ar motociklus. O dviračių — nesuskaičiuojama. Tai iš kokios planetos atkelia vė tie žmonės, kurie nesinaudoja tomis gausiomis susisiekimo priemonėmis, bet stovi pakelėse rankas iškėlę ir prašo, kad juos pavėžintų. Autorius rašo: — "Nuo Kauno net tris pakeleivius įsisodinau". Pagal jo sutelktas žinias vyriausias amžiumi pakeleivis, tai Kapsuko stovybos — monstavimo įmonės šaltkalvis Vytautas Orinas. Ir toje darbovietėje jau virš 20 metų dirba. Ir vos įlipęs į mašiną tuoj pasigyrė, kad Kaukaze turėjo neapmokamas atostogas ir puikiai pailsėjo. Bet, kad iš Kauno negali parvažiuoti į Marijampolę, to nė vienas nė kitas neužsimena. O juk tiek daug įvairiausių susisiekimo priemonių. Ir 20 metų įmonėje dirbantis šaltkalvis, turį kaip elgeta stovėti paplentėje ir prašyti išmaldos — pavėžinti.

Antras pakeleivis tai iš Pilviškių, vidurinę mokyklą baigęs Antanas Stanulis. Jis grįžta iš Kauno, nuvežęs į Kūno kultūros institutą dokumentus. Tai būsimas studentas. Bet koks kelmas jį verčia prašyti išmaldos, kad aplinkiniais keliais per Marijampolę galėtų grįžti į namus. Kodėl jis nevažiuoja traukiniu, kuris jį greitai ir tiesioginiai parvežtų į Pilviškis?

Trečias jo pavėžintas pakeleivis, tai būsimoji laborantė

RAIKES 5c TO \$1.00 STORE
Offering 2 Locations to Serve You
6816 WINDSOR AVE. 5940 WEST 35TH STREET
BERWYN, ILL. CICERO, ILL.
Serving their area with ALL DIME STORE NEEDS
Open for your convenience 9 AM — 9 PM daily, Saturday 'til 6 PM.
DO COME IN AND BROWSE AROUND!

Jei Jūs norite siųsti Jūsų pačių parinktus daiktus kaip dovanas į Lietuvą, arba užsakyti prekes, gaminamas U.S.S.R. (kaip pav. automobilius, dviračius, siuvamas mašinas ir t. t.), kreipkitės į vieną iš seniausiai veikiančių ir patikimiausių firmų, turinčių

30 METŲ PATYRIMĄ.

Atvykite arba rašykite į mūsų centrinę įstaigą arba kurį nors skyrių didesniame mieste.

GLOBE PARCEL SERVICE, INC.

716 WALNUT STREET
PHILADELPHIA, PA., 19106

WA 5-3455

VINGIUOTAI SPAUDOS TAKELIAIS

Petronėlė Žiugždaitė. Ji irgi iš Kauno pėstute žygiavo į Marjampolės konservų fabriką. Apie vargingą jos kelionę visi tyli. Tik autorius pakartoja jos žodžius pasakytus Marjampolėje: — "Užeikit pas mus į įmonę. Pamatysite kaip ten viskas įdomu: naujos mašinos, nauja produkcija". Nieko negalvojant, atrodo, kad labai gražiai skamba, viskas gera, nauja, tik gyvenk ir džiaukis. Bet įsigilinus į jų pasikalbėjimą, pasirodo, kad P. Žiugždaitė tik pirmą kartą ten vyksta dirbti ir to konservų fabriko, kurį ji pati taip giria, nėra mačiusi.

Tas pats atsitiko ir su Kybartų prekybinių įrengimų gamyklos šaltkalviu Vytautu Balčiūnu. O buvo taip: — "Įsi-vaizduok sau: stovi Alvito ežero pakrantėje jaunas vaikinys su molbertu ir kelia ranka — atseit, pavėžėk".

Taigi, visur tik pavėžėk ir pavėžėk, nes pakelėse pilna laukiančių. Žmonės pėsti keičia tik karo metu, kuomet buvo mobilizuotos visos susisiekimo priemonės. Bet jau apie 19 metų praėjo nuo karo pabaigos. Ir dar Lietuvoje nėra pakankamai susisiekimo priemonių. Tai tikrai trūksta žodžių tokiame žiauriojo okupanto apsileidimui pateisinti.

Autorius nuvykęs į Kataučizną tuoj užsuka į krautuvę ką nors užvalgyti. Vedėja Butauskienė pataria: — "O kam jums krimsti šaltus konservus su duona". Atseit, pas mus visko yra. Tai kam čia terliotis su duona ir konservais, užėik į valgyklą. Bet autorius vėl tuoj grįžta į krautuvę, nes jam įdomu ką žmonės perka ir pasiklausyti (bene bus svarbiausia) ką jie kalba. Ir štai ateina jaunas vyrukas ir teiraujasi, ar parduotuvėje negalėtų jam užsakyti specialios televizijos antenos. Iš tolimesnio pokalbio paaiškėja, kad tas vyrukas turi pasistatęs namuką su dažytomis grindimis (ir Vilkaviškyje negėda būtų tokį pastatyti), naujus baldus, televizorių, motociklą ir dar paršų nusipeni. Ir visa tai uždirbo kolūkyje, tai suprask kokia gerovė klesti. Ir kad dar daugiau nustebinti skaitytojus, būk tai po ilgų spėliojimų netikėtai išsiaiškinta, kad tas jaunas vyrukas yra kolūkio kerdžius Jonas Radzevičius. Tai suprask kaip gerai gyvena kolūkio kerdžius, kad net pats autorius būk tai netiki. Gal tik išimtis. Ta proga dar užsuka ir pas Arminų kolūkio kerdžių Antaną Blekaitį, pasitikrinti kaip tas gyvena. O jurgutėliau, tas gyvena dar mandriau, nes visko turi ir didžiausiam nustebimui, dar tą patį vakarą rengia kolūkiečiams balių. Gal įdomu kokia proga? Ugi kolūkio kerdžius Blekaitis išvažiuoja į Palangą

atostogauti. Pabaigoje autorius dejuoja, kad jis net negali viską išpasakoti, kaip dabar gerai žmonės gyvena Juozo gimtajam kaime. Atseit, jeigu jau kolūkio kerdžiai taip gerai gyvena, tai apie kitus nėra reikalo nei rašyti, nes jau tau ir taip bus aišku, kad jie dar keleriopai daugiau uždirba ir per tai dar prabangiau gyvena.

Toks straipsnis yra tik skaudus pasityčiojimas iš Suvalkijos ūkininkų, kurie vargsta prievarta suvaryti į kolūkius. Nes derlinguose Suvalkijos laukuos bujoja vargas ir skurdas, kurie yra neatskiriami komunistinės santvarkos palydovai. Ir juo daugiau įvairūs "T. B." rašėivos meluoja, tuo daugiau pro melo skraistę pasirodo tikrovė.

Chambers's Enciklopedija išleista Londone 1876 metais apie Lietuvą rašė sekančiai:

"LITHUANIA, a former grand - duchy, holding of the crown of Poland, which, before the partitions of that country, was composed of three groups of territory: 1. L. proper, or Litiva, which formed the governments of Wilna and Troki; 2. The duchy of Samogitia; 3. Russian L., comprising Polesie, Black Russia or Novogrodek, White Russia or Minsk, Meislav, Witebsk, Smolensk, Polotsk, and Polish Livonia. This country contained about 135.000 English square miles, and was partitioned between Russia and Prussia, the latter receiving what is now denominated the government of Gumbinnen, in East Prussia. The Lithuanians, a race to whom belong the Letts of Livonia, the Cours of Courland, and the ancient inhabitants of East Prussia, are probably a Slavonic people, whose original characteristics have been much modified by time and the intermixture of other races. According to Latham, the Lithuanian language approaches nearer to the Sanscrit than any other member of the Aryan group".

"L. was at first subject to Russia but shook off the yoke

Naujos žinios apie Žalgirio mūšį

Even Ek Dahl: Die Flucht der Litauer in der Schlacht bei Tannenberg (Lietuvių pabėgimas Žalgirio mūšyje). Studija žurnale: "Zeitschrift fuer Ostforschung", XII Jg. 1963. Heft 1, 75-97 psl. Su 1 pav. Adresas: Marburg a. d. Lahn, Behringweg 7.

Lenkų istorikas Dlugosz XV amžiuje tvirtino, kad lietuviai Žalgirio mūšyje buvo sumušti ir pabėgo. Patikimesnis šaltinis "Cronica conflictus" tvirtino,

about the end of the 12-th c., and became an independent power. Their rulers, who bore the title of Grand Duke, conquered the neighbouring Russian provinces, and even carried their ravages to the very gates of Moscow. The Grand Duke of L., Jagellon, was in 1386 elected king of Poland, and issued an edict of union between the two countries, and in 1569 the two were declared to be one country".

Kauno medus paminėtas sekančiai: — "The celebrated Kowno Honey, much valued for medicinal use and for making liquers, is the produce of great linden forest near Kowno, in Lithuania".

Aprašyme apie Mohilev or Mogilev tarp kitko yra paminėta: — "In early times, M. belonged to the territory of the Russian prince of Smolensk, but was subsequently conquered by the Grand Duke of Lithuania, and was, along with Lithuania, united to the kingdom of Poland. In 1772, it was seized by Russia at the first partition of Poland; and in 1796, was joined to the government of Vitebsk, under the name of White Russia; but since 1802, it has formed a separate government".

Aprašyme apie Maskvos miestą plačiai pažymėta, kada ir kokių valstybių kariuomenės buvo apguliosios pilį. Jų tarpe minima ir Lietuva: — "In 1368, 1370 and 1372, it suffered from the inroads of the Lithuanians".

V. Vytenietis

kad lietuviai tik apsimesdami pasitraukė, ir kad Ordino kariai besivydami lietuvius pakriko ir todėl buvo sumušti. Nors kai kurie lenkų istorikai abejojo Dlugoszu, jie ilgai linko jo pusėn. Dar net Kuczynski savo veikalą apie Žalgirio mūšį antroje laidoje 1960 m. tvirtino, kad bent dešinysis lietuvių sparnas buvęs sumuštas ir pabėgo. Peržvelgdamas lenkų istorikų nuomones šiuo klausimu švedų istorikas Sven Ek Dahl iš Goeteborgo cituoja taip pat lietuvių istoriką K. Jurgėlą, kuris griežtai pasisakė prieš tendencingą lenkų istorikų Žalgirio mūšio aiškinimą pažymėdamas, kad lietuviai nebuvo sumušti, bet pasitraukė planingai pritaikydami "totorių taktiką".

Įdomu, kad dabar Sven Ek Dahl Goettingeno Karaliaučiaus archyve pavyko surasti tarp 1413 m. aktų visiškai naują dokumentą, kuris įrodo, kad ne lenkų, bet lietuvių istorikai buvo teisūs. Dokumentas — slaptas raštas Didžiajam Ordino Magistrui, kuriame jis įspėjamas nekarototi "dideliame mūšyje" padarytos klaidos vejantis tariamai bėgantį priešą. Rašte kaltinami ne tiek Ordino riteriai, kiek po jo vėliava kovoj "svečiai" iš Vakarų Europos, kuriems "rytų europiečių" kovos taktika buvo nežinoma. Rašto siuntėjas, kurio pavardė dar neišaiškinta, buvo ne Ordino narys, bet neabejotinai žymus karvedys, to meto taktikos specialistas, gal kuris vokiečių kunigaikštis. Raštas buvo prijungtas prie laiško, kuris dar nerastas. Prie studijos pridėta kalbamojo rašto autentiko nuotrauka. (E)

LENGVI PASISKAITYMAI ŽIEMOS VAKARAIŠ

Kas atsiųs Naujienoms viena dolerį, tai gaus paštu 900 puslapių lengvų ir įdomių pasiskaitymų:

1. Vincas Krėvė-Mickevičius. Rašytojo 70 metų sukaktis — 187 psl.
2. Emile Zola, Darbas — 291 psl.
3. James Allen, Iš širdies, St. Biežio vertimas — 53 psl.
4. M. Konopnickos, Pagal įstatymus — 159 psl.
5. Barbora Ubryka — 118 psl.
6. Jonas Vadiš, Okultiniai patyrimai — 143 psl.

Pinigus prašome siųsti tokiu adresu:

NAUJIENOS,
1739 So. Halsted Street,
Chicago 8, Illinois.

SIUNTINIAI I LIETUVĄ

DABAR LAIKAS SIUSTI
SAVO ARTIMIESIEMS DOVANAS

VELYKOMS

IR TIK PER

CENTRAL PARCEL SERVICE INC.,

centrinė įstaiga:

220 SOUTH STATE STREET

Telef.: WA 2-9354,

Skyrius Marquette Parke:

2618 WEST 63rd STREET

Telef.: WA 5-2466

Dabar galite užsakyti per mūsų įstaigą automobilius, motociklus, šaldytuvus, skalbimo mašinas ir kitus vietinės gamybos fabrikatus.

Pas mus rasite taipogi gausų, tinkamų siuntimui, prekių ir maisto siuntinių pasirinkimą. Užėikite, apžiūrėkite ir įsitikinkite patys.

JAU 17 METŲ
PRISTATOME SIUNTINIUS
I LIETUVĄ
VISADA LAIKU

KOVOTI BUVE UZ KA...

— Kovoti buve už ką, — teigia "liaudies gynėjas" Petras Žeizys draug su Ivanais, Nikitomis, Nikanorais ir kitais savo draugais, išžudęs Rokiškio — Juodupės apylinkės Vaidlonų, Tartalės, Sodelių ir kitų kaimų Deksnius, Garškas, Talius, Trukšaius, Varnus ir kitus, anot jo, lietuvių tautos buržuazinius nacionalistinius banditus, iš kurių ypač garsus buves Talius (Švyt. 61 — 17 N.).

— Taip, kovoti buvo verta! Tik pažiūrėkite, kaip mes šandien gyvename ir kaip mes gyvenime rytoj! — ten pat tvirtina minėtas Žeizys.

Nėra žinios, ar tas Žeizys už talką savo draugams jau gavo kokį specialų atlyginimą pagerinimui gyvenimo prieš įkurdinimą Sibiro plėšiniuose, bet kaip gyvena kiti — aiškiai matosi iš sekancios žemiau spausdinamos Vyt. Žilinskaitės satyros — Didžiausias Kuriozas (Švyt. 61 — 22 N.):

Vyt. Žilinskaitė

DIDŽIAUSIAS KURIUZAS

Satyra

Sudūmojo vieno didelio miesto organizatoriai surengti nepaprastą masinę priemonę. Priemonę, kuri net nebūvo užplanuota jų masinių priemonių plane. Jie nutarė sukviesti visus miesto piliečius į masinį konkursą.

Šaltą ir vėjuotą popietę (kokią visada pasitaiko, kai vyksta masinės priemonės atvirame ore) prie Festivalio kalno parengingai suplaukė didžiulė minia. Organizatoriai beviltiškai skėsčiojo rankomis, negalėdami sukaičiuoti esančių ir nesanančių. O pats vyriausias organizatorius užlipo ant kalno šlaito, labai patenkintas apžvelgė gausius viršplaninės priemonės dalyvius ir pro mikrofoną kreipėsi į juos:

— Brangūs piliečiai! Mes sukviėtėme jus į nepaprastą konkursą. Mes norėtume, kad jūs papasakotumėt patį neįtikimiausią, patį keisčiausią įvykį iš miesto gyvenimo. Tam, kuris papasakos didžiausią kuriuzą, mes paskirsime stambią premiją!

Ir suūžė, subangavo minia. Žmonės ėmė šnabzdėtis, galvoti, krapštyti pakaušius. Žurnalistai dūmė į namus pavartyti bloknotus. Keletas studentų ėmė jėga veržtis į miesto archyvus. Meškerojtojai ir medžiotojai gudriai mirksėjo vieni kitiems.

FOR WOMEN ONLY

Sauna Baths — Whirlpool baths, vapor baths — Swedish massages, for Arthritis, Neuritis, sciatica and back trouble
AUSTIN SULFUR VAPOR BATHS, INC.
5721 W. Lake St. — Tel. 261-0161

CHICAGO SVARIAUSIAS IR MODERNISIAUSIAS DARŽAS
BUČO DARŽAS
WILLOW WEST INN
AND PICNIC GROVE
83rd and Willow Springs Road
WILLOW SPRINGS, ILL.

6 — NAUJIENOS, CHICAGO 8, ILL.
— SATURDAY, FEBRUARY 6, 1964

Pagaliau į priekį išėjo viena namų šeimininkė. Prisiartino prie mikrofono ir, teipdama iš juoko, tarė:

— Mano kaimynė, auro, ji ten stovi, vietoj viščiuko išvirė mazgotę!

Ir ji su visom smulkmenom ėmė šviesti šį įvykį, o paskui dar ilgai raitėsi iš juoko, įsitvėrusi į mikrofono kamieną.

— Užteks, — nustojo kantrybės didysis Organizatorius. — Toliau!

Toliau iš minios atsiskyrė dar vienas žmogus.

— Aš, — pasakė jis, — nusipirkau kepaliką duonos. Ir jamė radau įkepłą mėlinę dantų pasta. Suvalges duoną, išsivaliau dantis.

Niekas net nešyptelėjo.

— Būna, būna, — sausiai tarė Organizatorius. — Dar kartą paaiškėsiu. — Kreipėsi jis į minią. — Pasakokite tokį faktą, kurį išgirde, patys susuktumėte: "Tai neįtikėtina! Negali būti!"

Piliečiai dar smarkiau ėmė kasyti, kone draskyti pakaušius. Žurnalistai užvertė bloknotus ir užsimerkė, paleisdami fantazijos kameras. Užsčiaupė net namų šeimininkė ir sekundę pamiršo užkaištus puodus. Kai kas jau skuto į vaistingą ieškoti vitamino B, ir kitų nervus raminančių vaistų.

Prie mikrofono vėl priėjo pilietis ir tarė:

— Aš savo akimis mačiau, kaip, pliaupiant lietuvi, mašina laistė vandeniui prospektą.

Po jo greit prisoko sekantis: — O aš mačiau, kaip stalybininkai naujai perdengė stogą, o vakare ant jo užlipo katė ir įlūžo.

Niekas nesijuokė. Pasakojimas buvo visai įtikimas.

O prie mikrofono ėjo ir ėjo nauji žmonės. Vienas pasakojė, kaip išliejo gatvę asfaltu, paskui tą asfaltą išlaužė ir vėl išliejo asfaltu, ir vėl čia pat išlaužė ir vėl išliejo... Kitas tvirtino, kad jam, spraudžiantis pro centrinės universalinės parduotuvės duris, nutraukė visas apatinių kelnų sagas... Kad matė gatvėje po kaštonu tokią mižinišką šiukšlį dėžę, jog ten įkrito ir kurį laiką dingo be žinios vienas atletiško sudėjimo sportininkas...

Piliečiai pasakojė ir pasakojė. Visokiais keisti atsitikimai byrėjo kaip smulkus cukrus. Pagaliau srautas prie mikrofono baigėsi, bet niekas dar nesušuko: "Neįtikėtina!"

Ir tuo atoslūgio metu prie mikrofono pamažėle atkiūtino senelė. Tyliu, drebančiu nuo senatvės balsu ji prabilo:

— Aš esu nereikšminga senelė. Mezgu ir siuvu drabužėlius savo anūkams... Aš čia ne kuriuzas pasakoti atėjau. Sakau, jeigu jau čia stovi toks aparatas, — ji pagarbiai pačiu-pinėjo mikrofoną, — tai išsiu ir garsiai kai kam padėk savo pasakysiu. Gyventi aš name — architektūriniamė paminke, mažame komunali-

niame kambarelyje. Ir štai kartą nuo lubų nukrito gabalas tinko. Aš nuėjau į namų valdybą. Mane iš karto priėmė ir pasiūlė kėdę. Paprašiau, kad atliktų remontą. Man atsakė, kad sekancią dieną tryliką valandą dešimt minučių ateis darbininkai ir lubas sutvarkys. Sekancią dieną tryliką valandą vienuolika minučių atėjo darbininkai ir viską sutvarkė. Ačiū namų valdybai, tiek ir norėjau pasakyti.

Senelė baigė pasakojimą ir kukliai pasitraukė

Kalną gaubė tyla. Tūkstantinė minia stovėjo apstulbusi. Nel pats didysis Organizatorius neteko žado. Reporteriai nieko negalėjo rašyti, nes jų pirštai nustėro.

Pagaliau minia alitoko, ir pasigirdo balsai.

— Ką ji čia paisto!.. Neįtikėtina!.. Kur tai girdėtai!.. Negali būti!..

Didysis Organizatorius taip pat atgavo žadą.

— Sekancią dieną... Tryliką valandą vienuolika minučių. Nereikšmingai senelė... — padrikai murmėjo jis.

Ir visi vienbalsiai nusprendė, kad tai ir yra didžiausias miesto kuriuzas!

Iškilmingai griaudžiant orkestrui, organizatoriai užkėlė nuo aplodismentų apkvaistus senelę ant specialaus pjedestalo ir užmaukšlino jai ažuolo lapų vainiką. Pasibaigus ilgai trukusioms griausmingoms ovacijoms, didysis Organizatorius tarė:

— O dabar, brangioji senelė, mes tave apdovanosime. Sakyk, kokios dovanos tu norėtum? Rinkis, ko trokšta širdis: "Volga", šaldytuvą, moderniausia skalbimo mašiną, butą su visais patogumais... Rinkis!

Senelė kiek pagalvojo ir tarė:

— Aš esu nereikšminga, nereikšminga senelė... Mezgu ir siuvu drabužėlius savo anūkams... Todėl aš norėčiau...

Užstojė tokia mirtina tyla, kad buvo girdėti, kaip tolimos gatvės kieme kudakuoja višta.

— Aš norėčiau, — tęsė senelė, — antpirščio. Paprasto antpirščio, kad lopant ir siuvant adata nebadytų piršto...

Visi organizatoriai su palengvėjimu nusijuokė.

— Iš tikrųjų, kokia jūs kukli ir nereikšminga senelė, — didysis Organizatorius susigraudinęs patapšnojo ažuolo lapų vainiką. — Tuč tuojau įvkdinsimė jūsu norą!

Ir jis įsakė vienam iš organizatorių atnešti iš parduotuvės antpirštį.

Po kiek laiko nusiųstasis grįžo, bet antpirščio neatnešė.

— Neradau, — pasakė.

Tada buvo skubiai išsiuntinėta po visas miesto pramoninių prekių parduotuvės kelios dešimtys organizatorių. Minia laukė. Bet ir šie sugrįžo nieko nepešę.

Didysis Organizatorius sufriko. Jis dar kiek palaukė, matyt, tikėdamasis, kad ant-

Atsiųsta paminėti

Adolfo Šapokos **SENASIS VILNIUS**. Vilniaus miesto istorijos bruožai iki XVII a. pabaigos. Išleido Tėvai Pranciškoniai 1963 metais Priskėlimo Parapijos Toronte dešimtmečio proga. Spaudė Tėvų Pranciškonų Spauštuvė Brooklyne, N. Y., 332 psl., kieti viršeliai, paveiksluotas aplankas, kaina nepažymėta. Knygoje yra gerokas pluoštas senojo Vilniaus paveikslų ir XVIII amž. pabaigos žemėlapis. Plati bibliografija, asmenvardžių ir vietovardžių rodyklės. Knygos pabaigoje yra S. Suž (iediečio) raštas apie "Senojo Vilniaus" autorių Adolfg Šapoką, Kanadoje mirusį 1961 metais.

Pulgio Andriušio **PURIENOS PO VANDENIU**. Dykaduoio pasakojimai. Išleido Nida, 1963 m. Londonas, Didžioji Britanija. Spausta Nidos spaustuvėje, Londone, 158 psl., minkšti viršeliai. Kaina \$1.50.

RINKTINĖ, Nr. 14, Nidos Knygų Klubo leidinys, 1963 m. 80 psl. Minkšti viršeliai. 75 centai. Šiame Rinktinės numeryje yra C. Grincevičiaus Metai su Vaclovu Biržiška, L. Dovydeno Kazys Binkis gyvenime, V. Sidzkausko Ernestas Galvanaukas — diplomatas, V. Sirutavičiaus Lietuviai inžinieriai šio amžiaus pradžioje, V. Pašilio Zarasų kraštas ir kiti.

Janinos Narūnės eilėraščių rinkinys **SUTEMOS**. Tai dienoraštiniai posmai, pašvęsti prof. K. Pakšto atminimui. Išleido savo lešomis J. Narūnė-Pakštinė. Išrinkti pinigai už knygas — pirmoji auka profesoriaus monografijai leisti. Knygos kaina \$1.50. Egzempliorių skaičius ribotas.

ZMONĖS NORI ĮSITIKINTI

Maskvoje dienų dienomis ilgiausios žmonių eilės Raudonojoje Aikštėje laukia įeiti į Lenino mauzoliejų.

Tai buvo gana keista viena svetimsaliui, kurs neiškentęs ir paklausė prie eilės priėjus.

— Norim patys įsitikinti, ar tikrai Stalina išmetė, — noriai atsakė pilietis.

♦ Nenusitok pasitikėjimo žmonija: pamanyk apie tuos milijonus žmonių Jungtinėse Valstybėse, kurie tau nėra nieko blogo padarę!

Elbert Hubbard

♦ Viena priežastis, kodėl teismai negauna daugiau bylų teisti už girtą vairavimą yra ta, kad graboriai jas pirma gauna.

Paul Holdcraft

pirstėlis nukris iš dangaus ant kalno ir čia, žinoma, jį bus lengviau rasti nei miesto par duotuvėse...

Iš dangaus kaptelėjo lietaus lašas. Ir Organizatorius liūdnai nutęsė:

— Deja, senelė, bet visame mieste antpirščio nėra...

O tai ir buvo didžiausias kuriuzas!

ŽIOBRIUKO NUOTYKIAI MIŠKE

Vaikų literatūros rinkoje pasirodė nauja "Žiobriuko Nuotykių Miške" knygelė, skirta iki mokyklinio amžiaus vaikui. Tai jaunos rašytojos N. J. literatūrinė dovana lietuviui. Pravartu iš arčiau pažvelgti į šią knygelę ir pasitikrinti, kiek ji yra vertinga vaikui psichologinių, pedagoginių ir kitais požiūriais.

N. Jankutė pasakoja vaikui apie katinėlį ir jo nuotykius miške. Rašytoja, pasitelkusi katinėlį vyriausiu fabulos veikėju, jo pagalba, atsiveda mėsoto vaiką į mišką ir čia, to paties katinėlio pagalba, vaikui atskleidžia gražią, įdomią miško uždangą. Autorė - kūrėja parodo vaikui mišką gyvą: tuksintį, plazdantį, čirenantį, čiuilbantį... Miško grožiu ji pasimuoja vaiką į gamtą ir jį supažindina su miško gyviais ir jų savybėmis, neapsilenkdama su tikrove. Tad vaikas, tinkamai supažindinamas su šios knygelės fabula, gamtoje atsiradęs jau iš balsų atskirs ir atpažins: ir genį ir strazdą, ir kitus fabuloje sutiktus miško gyvius, — gamta jau tam vaikui bus nesvetima, bet jį viliojanti.

Psichologinis, pedagoginis žvilgsnis į knygelę

Tenka tik gėrėtis, kaip jauna rašytoja mokoviškai sprendžia pedagoginius psichologinius uždavinius. Ji eina prie vaiko ne staigiai, ne iškart, — ji pasirenka vaiko namus, ir katinėlį jam gerai pažįstamą, atseit, vaiko pažįstamą aplinką pasitelkia kaip priemonę įvesti vaiką į naują pasaulį. Be to, ji vaiką vedžioja po naują pasaulį, jam dar negirdėtą ir nematytą. Šiuo tikslu ji fabulą suskirsto net į 16-ka atskirų poskyrių, — duoda vaikui laiko įsigyventi ir įsisavinti kiekvieną poskyrį atskirai ir pagaliau leidžia jam pačiam juos visus surišti į vieną išsinišį pasakojimą. O katinėlio, vaiko gerai pažįstamo gyvūnėlio, dialogais su miško gyviais supažindina patį vaiką su miško gyvūnija, jos savybėmis. Katinėlis pasirinktas kaip priemonė vaikui palengvinti pažinti gamtos pasaulį. Kas įrodo ne tik jaunos kūrėjos psichologinį, pedagoginį sugebėjimą, bet — kas svarbu — pačiai knygai suteikia vertę.

Rašytoja, atskleisdama vaikui miško uždangą, visomis priemonėmis kreipia jo dėmesį į grožį. Pvz. kad ir katinėlio dialogą su drugeliu ji šiuo tikslu jį įkelia į eiliuotą literatūrinę formą, — leidžia grožiui veikti vaiką. Reikia sutikti su prileidimu, kad grožio paveiktas, ne vienas vaikas stengsis atsiminti — išmokti tą eilėraštuką, kas jau savaime prisidės teigiamu ir prie vaiko atminties lavinimo. Tad,

7 — NAUJIENOS, CHICAGO 8, ILL.
— SATURDAY, FEBRUARY 8, 1964

kaip matome, jauna kūrėja sugeba vienu ėjimu pasitarnauti vaikui keleriopai.

Ir iš tikrųjų, kuris gi vaikas, tėvų dėmesio veikiamas, galėtų pribėgti negirdomis, nesusižavėjęs eilėrašuko grožiu — liktų jį neišmokęs?

*Ak, linksmutis aš drugelis
Tarp gėlyčių, kaip žiedelis!
Katinukas nirsta, pyksta,
Jam pagauti mane nevyksta!*

Tenka pastebėti, jog vaikas, klausydamas fabulos pasakojimo, ar pats ją skaitydamas, statys suaugusiems eibes klausimų. Suaugusiems beliks tik teisingai ir taisyklingai jam atsakinėti į juos. Be to, iki mokyklinio amžiaus vaikas, kaip ir kitas jam skirtas knygeles, skaityti yra pats vienas nepajėgus, tai ir šią jis nepajėgs, be suaugusio pagalbos suprasti ir pasiimti visą jam skirtą knygos fabulos naudą — teks suaugusiam jam padėti. Atseit, ikimokykliniam vaiko amžiui skirtą knygą tenka priimti ne vien kaip paties vaiko skaitymo priemonę, bet drauge ir kaip suaugusiojo priemonę iššaukti vaiką į pokalbį, kaip priemonę plėsti vaiko žodyną ir akiratį jo gimtąja kalba.

Meniška ir techniška knygelės išvaizda

Knygelę meniškai ir techniškai požiūriais taip pat tenka vertinti teigiamai: paveikslukai švelnių spalvų, patrauklūs, išraiškingi, padeda vaikui susivokti fabuloje. Knygelę iliustravo ir ją meniškai apipavidalino irgi jauna dailininkė, V. Varaneckaitė - Aleksandra-vičienė.

Malonu pastebėti, kad knygelės autorė ir dailininkė —

AŽUOLAS

O kur dingai tu, ažuole,
Išrautas iš gimtosios žemės?
Gal smėlio kalnas bus tave priglaudęs,
Ar į padanges gaisro dūmais iškilai?
O gal esi dar tarp gyvųjų
Ir, išradingų rankų paverstas
Laivu, tu vandenyno toliuose,
Iškėlęs galvą kaip kadais
Verpetuos, skrodai krūtine bangas
Audrų keliais į gintarinį uostą?
O gal tu, miško milžine,
Susmulkintas, suklotas į grindis,
Baigi dienas be prošvaistės,
Kai mindžioja tave paspirdamos
Beakių drioskų gyvių kojos,
Ir neturi vilties sugrįžt į laisvę
Dar kartą savo žemėje be juoko,
Kaip reikiant susiremt su vėju?
Kaip deimantai kieti ir aštrūs
Per amžius alkanu likimo dantys.
Jie sumala ir ažuolą į dulkes.
Pakilę vėjai dulkes išnešios.
Galiūno ažuolo teliks legendos
Ir jo gerųjų metų derliaus vaisius.
Iš jo anuomet sėtos gilės
Jau bus išaugęs naujas ažuolas.
Jis gimtąją pakrantę gins
Nuo plakančių žaibų ir vėtrų
Ir vasaros kaitroj jai skleis
Gajvinantį pavėsį.

(Ši eilėraštis dr. J. Sakalausko perskaitė Zanavykų klube, kuris yra Miunchene, Vakarų Vokietijoje, kai ten 1964 m. sausio 1 d. buvo paminėtas Kristijono Donelaičio 250 metų gimtadienis).

abi yra skaučių vadovės Kernavės tunte, Chicagoje. Džiugu, kad mūsų jaunimas turi pasiruošusias ir suhrendusias vadoves, pažįstančias vaiko ir jaunimo prigimtį ir jų amžiaus polėkius.

Dar keli sakiniai apie pačią knygelę. Knygelės kalba stilinga, žodžiai — išraiškingi, sakiničiai trumpučiai, — aiškiai matosi, jog yra rašytojos atsimitas mažojo ir pradedančio skaitytojo pajėgumas. Pati knygelė didoko formato, įrįsta į kietus viršelius, kuriuos puošia spalvotas katinėlio atvaizdas. Raidynas stam-

bus, — taip pat pritaikintas pradedančiam skaitytojui.

Visa drauge sudėjus, knygelę tenka vertinti teigiamai tiek turinio, tiek ir išorės atžvilgiais. Knygos leidėjas yra L. S. S. Kernavės Tuntas, Chicagoje. Tiražas - 1000.

◆ Cinikas yra žmogus, kuris visam kam žino kainą, bet niekam nežino vertybės.

Oscar Wilde

◆ Muilas ir švietimas nėra tiek staigūs, kaip skerdynė, bet laikui bėgant jie yra dar staugesni.

Mark Twain

SIUNTINIAI—DOVANOS I SSSR

PACKAGE EXPRESS & TRAVEL AGENCY, INC.

(Licensed by Vneshposyltorg)

EXEKUTYVIS OFISAS

1530 Bedford Ave., Brooklyn 16, New York. — Tel. IN 7-5522

SIUNTINIŲ pristatymas GARANTUOJAMAS, o taip pat gavėjo parašas. Klientų patogumui prie mūsų firmos įstaigų didelis ir įvairus pasirinkimas GERIAUSIOS RUSIŠIOS PREKIŲ.

Firma atidaryta kasdien nuo 9 val. ryto iki 6 val. vakaro. Šeštadieniais ir sekmadieniais nuo 9 ryto iki 4 val. po piet.

MŪSŲ SKYRIAI:

BROOKLYN, N. Y.	1530 BEDFORD AVE.	—	IN 7-6465
NEW YORK 3, N. Y.	78 SECOND AVENUE	—	OR 4-1540
NEWARK, N. J.	314 MARKET STREET	—	MI 2-2452
SOUTH RIVER, N. J.	46 WHITEHEAD AVENUE	—	CL 7-6320
UTICA, N. Y.	963 BLEECKER STREET	—	RE 2-7476
COHOES, N. Y.	13 ARGENT STREET	—	FE 7-2727
FARMINGDALE, N. J.	FREEMOOD ACRES	—	363-0494
PHILADELPHIA 23, PA.	631 W. GIRARD AVENUE	—	PO 9-4507
ALLENTOWN, PA.	126 TIGHMAN STREET	—	HE 5-0415
ROCHESTER 5, N. Y.	558 HUDSON AVENUE	—	BA 5-4210
LOS ANGELES 4, CAL.	107 SO. VERMONT AVENUE	—	DU 5-6350
CHICAGO 22, ILL.	1241 NO. ASHLAND AVENUE	—	HU 6-2818
BALTIMORE 31, MD.	1900 FLEET STREET	—	DI 2-4240
BUFFALO, N. Y.	701 FILLMORE AVE.	—	TX 5-0700
DETROIT 12, MICH.	11601 JOS CAMPAU AVENUE	—	TO 8-0298
HARTFORD 6, CONN.	643-47 ALBANY AVENUE	—	CH 7-5164
JERSEY CITY, N. J.	303 GROVE STREET	—	HE 5-6368
SYRACUSE 7, N. Y.	1200 SOUTH AVENUE	—	GR 5-9746
CLEVELAND 13, OHIO	1028 KENILWORTH AVENUE	—	PR 1-0696
HAMTRAMCK, MICH.	11339 JOS CAMPAU AVENUE	—	TO 9-3980

MENO ŽINIOS

Redaguoja MIKAS ŠILEIKIS

TRUMPAI IŠ MENO ISTORIJS

Renesanso pradžia Italijoje ir kitur

Pirm didžiojo Italijos Renesanso buvo dar "mažoji" renesanso laikotarpis, kuris palengva atsisakė bizantinės (Rytinės) meno kultūros, besikuriant Vakaruose romaniškai architektūrai, o vėliau gotikai. Tačiau menas ir tada nebuvo miręs.

Vakaruose antikinės meno formos nebuvo akla kopijuojamos, nors menininkai žinias ėmė iš bizantinės ir klasiškos (graikiškos) meno kultūros palikimo, ypač mozaika vaidino svarbų vaidmenį šalia skulptūros. Be to, Italija sėmė žinias iš bizantinių šaltinių — iš Konstantinopolio. Konstantinopolis (dabar Istanbulas, anksčiau vadinosi Bizantiumu) buvo civilizacijos ir meno centras. Ravena, karališka sostinė, 5 — 6 šimt. buvo bizantiškas miestas. Beveik iki viduramžių Italija buvo daugiau bizantiška, negu itališka. Barbarų klajoklių invazijos iš šiaurės, iš Azijos, Syrijos ir k. atnešė ir paliko įvairių meno stilių Italijos žemėje maždaug 11-tam šimt. Tapyba tikrai 12-to šimt. pabaigoje pradėjo reikštis kaip ikonografinė bei dekoratyvinė priemonė. Ravenoje, Sienoje, vėliau Pisoje ir Florencijoje įsikūrė tapytojų, skulptorių ir architektų centrai. Susitikimas su šiaurės gotikos architektais, Apulijos ir Sienos skulptoriais bei tapytojais uždegė kūrybinę ugnį. Laikui bėgant priešrenesansinis menas darėsi labai skirtingas nuo bizantinio (Rytų) meno. Tačiau reikia neužmiršti, kad prie atgaivinimo romaniškos architektūros elementų prisidėjo gotai, kurie buvo vadinami "šiaurės barbarais". "Gotika" — tai barbarų išradimas, priešgynybė Romos meno kultūrai. Tačiau romaniškos architektūra buvo pagrindas ir priežastis atsirasti gotikai, t. y. pusiau romaniškos, pusiau gotikinės architektūra yra pirmapradis gotikos stilius. Tikroji romaniškos architektūra, ypač Prancūzijoje ir flamuose tebėra labai perkrauta skulptūra, pernelyg sunki, gremėzdžiška, blogos proporcijos. Pirmasis renesansas buvo humanizmo ir religinio meno platesniu mastu išsišakojimo laikotarpis, pasklides flamuose, prancūzuose ir Vokietijos teritorijoje. Tai buvo logiškas meno evoliucijos ir pažangos sąjūdis, artėjantis prie Didžiojo

Italijos renesanso. Apulijos skulptoriai įkūrė mokyklą Sienoje, taip pat Cimabue, Duccio ir Giotto yra Renesanso pradininkai, kurie turėjo savo idėjas ir mažiausia pasinaudojo antikinėmis formomis arba modeliais. Juo labiau, kad gotikinis natūralizmas Italijoje nebuvo noriai priimtas, kaip "barbarų" menas, o vis dėlto italai menininkai žavėjosi jo didingumu, naujumu ir tuo patim jis padėjo jiems atsiplėsti nuo bizantinio meno, kuris jiems taip pat buvo svetimas. Italų realizmas per 1000 metų buvo užslopintas. O prancūzų ir flamų natūralizmas išsigimė ir pasimetė, kuomet italų natūralizmas, kilęs iš senosios klasikos, humanizmo dėka, buvo tobulinamas ir disciplinuojamas — siekiama grožio ir formos tikrumo. 13 amž. skulptoriai ir tapytojai padarė didelę pažangą architektūroje — bažnyčių statyme, jų puošime, kūrė ir reguliavo meno formas. Kada menas pasiekė aukšto laipsnio, valdovai ėmė menininkams vadovauti ir juos angažavo dirbti bažnyčioms ir karaliui. C. 1240 m. Nicola Apulijoje vedė skulptūros dirbtuvę, imperatoriui Fredrikui II globojant. Buvo sukaupta gausybė romėnų imperijos laikų meno — skulptūros ir pan. Mokiniai galėjo tais modeliais pasinaudoti. 1260 m. Nicola, vėliau Pisano vardu, nuvykęs į Pisą, sukūrė baltisterio pulpitą gotikos stiliumi ir reljefais išdekoravo bažnyčią. Jo sūnus Giovanni Pisano buvo grynas realistas. Nikola mokykla gyvavo 40 metų.

Pirma negu Italija įsisavino Romos imperijos praeities tradicijas, turėjo pergyventi bizantinį ir gotikinį laikotarpį. Šitame laike Giotto buvo pirmas renesanso tapytojas. Cimabue mokė. Cimabue buvo pirmas Italijos tapytojas. Duccio stiprią įtaką padarė flamų ir Reino slėnio tapytojams. Tačiau graekoromaniškos estetikos dvasia pasiliko beveik iki mūsų laikų. 13-to šimt. viduryje menininkai Florencijoje sudarė meno centrą, kur 14-to šimt. Cimabue dirbo mozaikas, bet jisai nepalikė nė vieno autentiško kūrinio. Sienoje ir Pisoje mažieji menininkų centrai išnyko. Galimas dalykas, kad Giotto buvo Duccio įtakoje. Nėra tikrai žinoma, bet Duccio buvo bizantinio meno atstovas, o Giotto — bizantinės tradicijas griežtai atmetė.

Pirmoji vokiečių tapybos mokykla Pragoje (c. 1360). Imperatorius Charles IV pasikvietė italą Tomasso dirbti. Germanų religinis menas neturėjo tokio švelnumo, kokį turėjo Duccio ar Cimabue kūriniai. Flamuose Van Eyck buvo garsus 1435 metais, kuris išrado aliejinės tapybos būdą, bet italai jau patys žinojo, kaip pasigaminti aliejinis dažus.

Sieninė tapyba yra specialioji sritis, daugiausia freska vadinama. Pirmųjų krikščionių buvo plačiai vartojama, bet liko užmiršta romaniškos ir gotikinės architektūros raidos laikotarpį. Priežastis šios puikios tapybos nebuvimo ta, kad romaniškos statybos bažnyčios buvo storomis sienomis, mažais langais, — tamsios. Gotikos stiliai neturėjo sienų plokštumų, kur būtų galima tapyti didelius freskos paveikslus. Tačiau gotika pasižymėjo didingais vitražais, kuriuos tegalėjo pagaminti įgudę meistrai. Mokėjo vitražams stiklus taip paruošti, kad jie ir šiandien gyvai šviečia. Be to, gotika negalėjo apsieiti be vitražų, ne tik 12-m šimt., bet ir flambuojant gotikoje, kokios yra Anglijoje ir kitur.

Renesansas kūrėsi grynai religinėje dvasioje ir religinio meno raida tuo pačiu laiku plačiai šakojosi Italijos miestuose ir toliau į vakarus. Gotikos stilius užstebė visa kita. Tačiau gotikos stilius arabų gyvenamose srityse neprigijo. Ispanijoje maurų architektai pastatė puikių stilizuotų bizantinio stiliaus bažnyčių.

Religinio meno paroda

Liet. dailininkų religinio meno parodos Garbės Nariais yra pakviesta: Lietuvos bažnytinės hierarchijos atstovai vysk. Vincentas Brizgys ir prelatai Ignas Albavičius ir Mykolas Krupavičius; Nepriklausomos Lietuvos Atstovas Juozas Kajeckas, Lietuvos Konsulas Petras Daužvardis, JAV lietuvių veikėjas inž. Antanas J. Rudis. Kaip liet. religinio meno tyrinėtojai, mokslininkai ir propagotojai: prof. dr. Jurgis Baltrušaitis iš Paryžiaus, prof. dr. Maria Alseikaitė Gimbutienė iš Kalifornijos, prof. dr. Zenonas Ivinskis iš Bonos, prof. Ignas Končius iš Waterburio. S. M. Perpetua SSC, "Draugo" red. Leonardas Šimutis ir prof. Adomas Varnas iš Chicagos.

Parodą rengia A. L. R. K. Federacija, parodos globėjas kun. Edv. Abromaitis ir parodos vykdytojas inž. Mik. Ivauskas.

Ši paroda bus atidaryta kovą 7 — 15 d. šv. Kryžiaus parapijos salėje, kuri yra naujai atremontuota ir pritaikinta meno parodoms, kaip meno galerija, 4557 So. Wood St., Chicagoje. Paroda bus atidaryta kasdien nuo 12 val. dienos iki 9 v. v., o sekmadieniais nuo 10 ryto iki 9 v. v.

Architektūros srities čia neliečiū, kadangi plati tema ir apie ją reikėtų atskirai kalbėti.

(Bus daugiau)

PASIMATYKIT SU STANLEY LITVINU

APIE SAVO NAMO INSULIACIJOS PROBLEMAS

Dabar yra laikas tinkamai įrengti savo namą vasarai ir žiemai.

Mes turime išdirbtą reputaciją pilno pasirinkimo A-1 rūšies stako lentų ir namams medžiagų.

CARR-MOODY LUMBER COMPANY

3039 SO. HALSTED STREET — Tel.: VICTORY 2-1272
STANLEY LITVINAS, Mgr. — LIETUVIAI SALESMONAI

GRAMERCY SHIPPING COMPANY

ĮSTEIGTA 1947 — TURINT MASKVOS USSR VNEŠPOSYLTORG LEIDIMĄ — TURINTI DEPARTMENT OF BANKING AND INSURANCE (USA) LEIDIMĄ IR DRAUDIMĄ.

BE MUITO DOVANOS į USSR: Siuvinamos mašinos, automobiliai, dviračiai, šaldytuvai, skalbimo mašinos ir daug kitų.

MŪSŲ SKANIŲ IR AUKŠTOS KOKYBĖS MAISTO PRODUKTŲ SIUNTINIAI

SIUNTINYS "R" įkainotas \$36,75
1 svaras degintos kavos,
1 svaras Cacao, 1 sv. šokolado,
2 sv. virimui alyvos, 2 sv. cukraus,
2 sv. ryžių, 1 sv. sūrio,
2 sv. rūkytų lašunukų, 2 sv. rūkyto kumpio, 2 sv. džiovintų vaisių.

AUKŠTOS KOKYBĖS MEDZIAGOS
Reikalaukite mūsų sąrašų.

GRAMERCY - N. Y.
118 EAST 28th STREET # 906
NEW YORK 16, N. Y.

New York telephone MU 9-0598

Atidarytas darbo dienomis 9—5:30, šeštad. 10—1, sekmad. uždaryta.

PINIGAI Į USSR

Pilnai garantuotas pristatymas per dvi savaites. Pilnai išmokama. Gavėjo pasirašyti kvitai.

Kursas: 9 rubliai už \$10.

Už patarnavimą mokėstis iki

\$35.00 — \$3.50.

Virš \$35.00 — 10%.

GRAMERCY - N. J.

744 BROAD STREET, # 925
NEWARK, NEW JERSEY

Pinigų ir siuntinių persiuntimas į Vakarų ir Rytų Vokietijas, Rumuniją, Lenkiją, Vengriją, Čekoslovakiją ir t. t.